

Toegankelijk onderwijs. Voor iedereen. Een leven lang.

Advies over de uitvoering van het
VN-verdrag handicap

COLLEGE VOOR
DE RECHTEN
VAN DE MENS

Over het VN-verdrag handicap

In het VN-verdrag handicap is afgesproken dat iedereen in de samenleving overal aan mee moet kunnen doen.

Ook als je een handicap of beperking hebt. In Nederland hebben veel mensen een beperking.

Zij zijn bijvoorbeeld slechtziend, doof of blind of zitten in een rolstoel.

Er zijn ook mensen met een verstandelijke of psychische beperking.

Dingen zoals sporten, naar school gaan of met de trein reizen zijn dan niet altijd makkelijk.

Het VN-verdrag handicap moet daar verandering in brengen en geldt in Nederland sinds 2016.

Het College voor de Rechten van de Mens helpt

Het College voor de Rechten van de Mens kijkt of de regering genoeg doet om zich aan de afspraken in het VN-verdrag handicap te houden.

Over het recht op onderwijs voor mensen met een beperking krijgt het College veel vragen en opmerkingen.

Bijvoorbeeld van beleidsmakers en onderwijsinstellingen, maar ook van mensen die zelf een beperking hebben.

Om advies te kunnen geven heeft het College onderzoek gedaan.

Onderzoek: wat betekent het recht op onderwijs?

Het recht op onderwijs voor iedereen met een beperking is een belangrijk onderdeel van het VN-verdrag handicap.

Het recht op onderwijs staat ook in de Grondwet en in andere verdragen.

Wat zijn de verschillen?

Daar heeft het College goed naar gekeken door rapporten, overheidsdocumenten en literatuur te lezen.

En door te praten met mensen met een beperking, belangenorganisaties, rijksambtenaren, onderwijsorganisaties en wetenschappers.

Het College heeft ook onderzocht wat de verschillen tussen de Grondwet en het VN-verdrag handicap betekenen voor het vinden van oplossingen.

Dat is belangrijk om te weten.

Niet alleen voor de regering, maar ook voor scholen en organisaties van mensen met een beperking.

Inclusief onderwijs: recht op onderwijs voor iedereen

Waardigheid en inclusie zijn de belangrijkste doelen van het VN-verdrag handicap.

Inclusie betekent dat iedereen mee kan doen en bij kan dragen aan de samenleving.

Daarom staat het recht op onderwijs in het verdrag.

Ook toegankelijkheid en gelijke kansen staan in het verdrag.

Het recht op onderwijs betekent: niet uitgaan van moeilijkheden, maar van talenten en kansen.

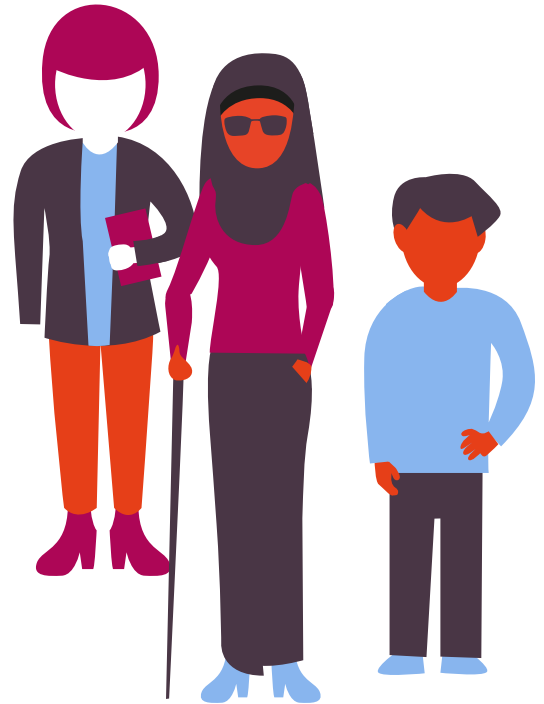
Het onderwijs toegankelijk maken voor iedereen is niet in een dag geregeld.

Dat hoeft ook niet.

Maar discriminatie op basis van handicap of beperking is wel altijd verboden.

Bij alle maatregelen in het onderwijs moeten de mensen om wie het gaat centraal staan.

Maatregelen zijn nodig in het onderwijsstelsel én individueel (voor iedere leerling of student).

Maar dat staat toch al in de Grondwet?

Alle mensen in Nederland zijn beschermd door de Grondwet. In de Grondwet staat dat discriminatie niet mag.

Ook het recht op onderwijs staat in de Grondwet.

Scholen hebben de vrijheid om te kiezen voor lesmethoden en een eigen filosofie.

In de Grondwet staat niet dat iedereen recht heeft op toegang tot het onderwijs.

Dat recht staat wel in verdragen zoals het VN-verdrag handicap.

Daarom moet de wetgever zorgen dat al deze rechten elkaar niet in de weg zitten.

Zo zorgen we samen voor meer inclusief onderwijs

Vrijstelling van de leerplicht alleen als het écht niet anders kan

Ouders van kinderen met een lichamelijke of psychische beperking kunnen vrijstelling van de leerplicht krijgen.

Dan hoeft het kind niet naar school.

In het VN-verdrag handicap staat dat alle kinderen recht op onderwijs hebben.

Daarom moeten gemeenten en scholen alles doen wat ze kunnen om kinderen gelijke kansen te geven.

Het is belangrijk dat de wetgever de Leerplichtwet verandert en de uitgangspunten van het VN-verdrag handicap toevoegt: vrijstelling van de leerplicht alleen als het écht niet anders kan.

Op alle scholen dezelfde basisondersteuning

Alle scholen moeten wettelijk verplicht worden om kinderen met een beperking te ondersteunen.

Bijvoorbeeld met aangepaste leermiddelen of hulpmiddelen.

Ook leraren moeten ondersteuning krijgen om te leren hoe ze kinderen met een beperking het best kunnen helpen.

Dat volgt uit het VN-verdrag handicap.

Die basis moet zoveel mogelijk voor alle scholen hetzelfde zijn.

Grote verschillen tussen scholen en regio's zijn niet goed.

Scholen moeten luisteren naar ouders en kinderen als het gaat om hulpmiddelen die nodig zijn.

Ten slotte zijn zij de (ervarings-) deskundigen op dat gebied.

Toegankelijke gebouwen en toegankelijk lesmateriaal

Veel schoolgebouwen zijn nog niet (helemaal) toegankelijk voor leerlingen met een beperking.

Het College vindt dat gemeenten en onderwijsinstellingen nieuwe lesgebouwen toegankelijk moeten maken.

Bestaande lesgebouwen moeten bij onderhoud ook toegankelijk worden gemaakt. Lesmateriaal moet in verschillende vormen toegankelijk zijn voor leerlingen met bijvoorbeeld dyslexie, een motorische- of visuele beperking.

Denk aan luisterboeken, extra tijd, braille of het gebruik van een computer.

Samenwerken met de zorg, de Pabo en (ervarings-) deskundigen

Niet iedere school heeft genoeg kennis en ervaring om alle kinderen de juiste ondersteuning te geven.

Daarom is het belangrijk dat de zorg, reguliere en speciale scholen samenwerken.

Wetten moeten daarbij helpen.

Ook met lerarenopleidingen, zodat daar aandacht is voor inclusief onderwijs.

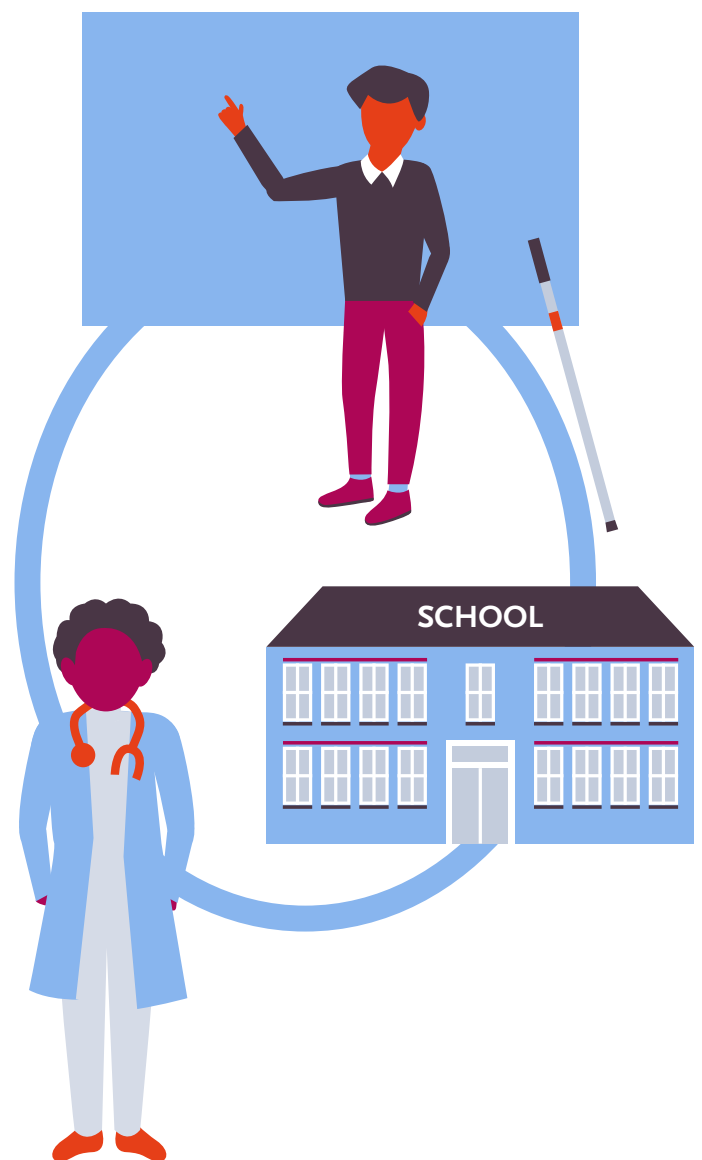
Alle instellingen kunnen van elkaar leren en elkaar ondersteunen.

Veel studenten met een psychische beperking of een chronische ziekte zijn ontevreden over aanpassingen in het hoger onderwijs.

Soms weten scholen er gewoon te weinig van, zeggen ze.

Het helpt om te luisteren naar advies van leerlingen of ouders zelf.

Ook van hen valt er veel te leren.

Recht op toegankelijk onderwijs, ook voor volwassenen

Volgens het VN-verdrag handicap heeft iedereen recht op onderwijs. Dus ook als je als volwassene een opleiding wilt doen. Nu is dat soms een probleem. Doven of slechthorenden die ouder dan 30 zijn krijgen bijvoorbeeld geen tolk. Dat is niet de afspraak die in het VN-verdrag is gemaakt. Daarom vindt het College het belangrijk dat de wet verandert.

Onderwijsinspectie controleert en... stimuleert

De Onderwijsinspectie controleert de kwaliteit van het onderwijs. In de wet staat waar de inspectie op mag en moet letten. Het College vindt dat toegankelijkheid daarbij hoort. En gelijke behandeling, want dat staat ook in de wet. Gelukkig kan de inspectie vanaf 2020 in het basisonderwijs ook kijken naar individuele resultaten. Om inclusief onderwijs te stimuleren, zou het goed zijn als de inspectie ook kijkt naar toegankelijkheid en naar de aanpassingen die scholen doen om alle kinderen gelijke kansen te geven.

Aanbevelingen voor de regering

1. Denk vanuit de leerling

Inclusief onderwijs betekent een nieuwe manier van denken.

Niet alleen vanuit de vrijheid van een school om zelf keuzes te maken, maar vooral vanuit de mogelijkheden van de leerling.

Wat heeft een leerling of student nodig om zich maximaal te ontwikkelen?

Dat is het belangrijkste.

2. Laat zien dat (en hoe) wordt gewerkt aan de uitvoering van het VN-verdrag handicap

Soms maakt de regering een wet die belangrijk is voor het recht op onderwijs voor mensen met een beperking.

Of de regering past een wet aan, zoals bijvoorbeeld de Leerplichtwet.

Dan is het belangrijk om te laten zien dat – en hoe – die wet iets toevoegt aan de uitvoering van het verdrag.

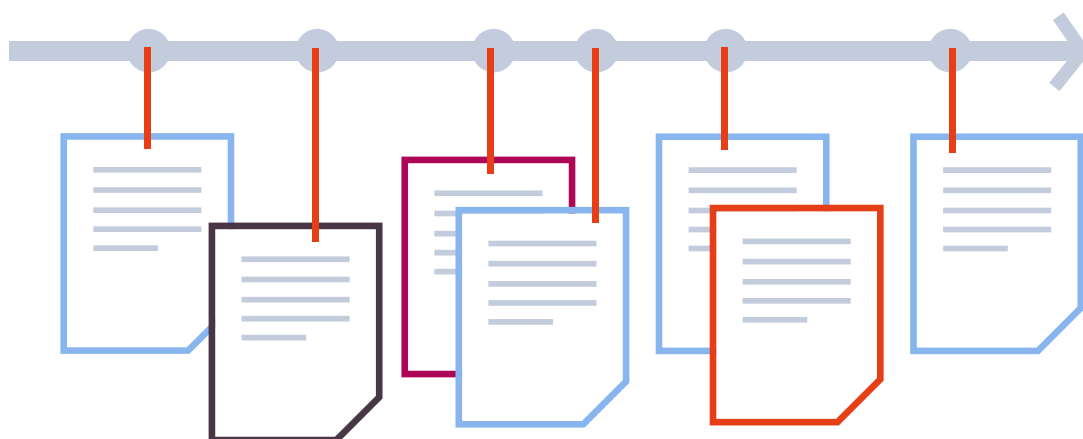
Zo kan iedereen zien dat Nederland zich aan de afspraken houdt.

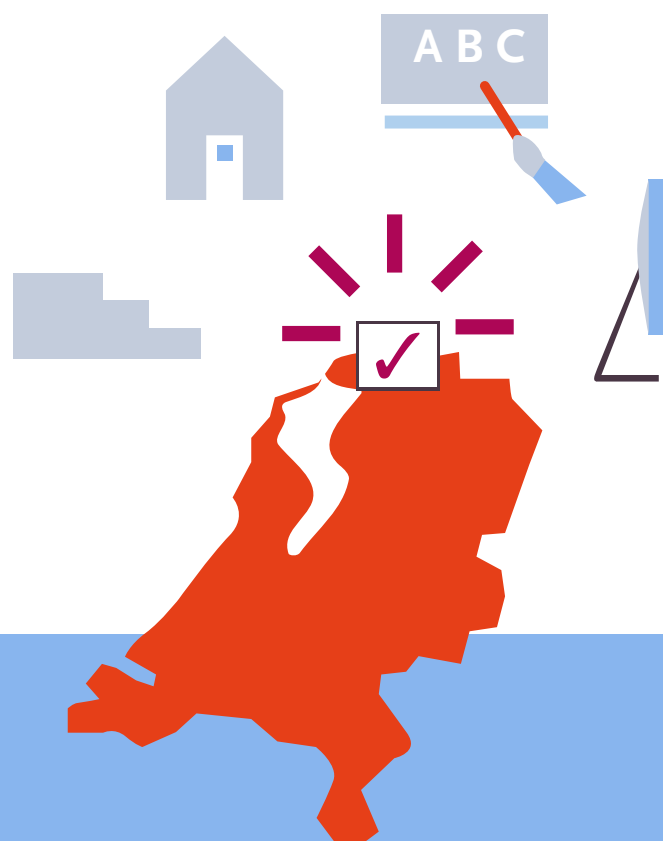
3. Maak het recht op onderwijs concreet

De overheid moet actief en zo snel mogelijk verder werken aan het recht op onderwijs voor leerlingen en studenten met een beperking.

Met een concreet stappenplan en een planning weet iedereen wat de bedoeling is.

Dat maakt samenwerken makkelijker.

Iedereen in Nederland heeft recht op waardig, inclusief en toegankelijk onderwijs. Onderwijs dat past bij je mogelijkheden. Ook als het gaat om digitaal onderwijs. Zonder discriminatie. Een leven lang.

Voor vragen of opmerkingen:

neem contact op met het College voor de Rechten van de Mens via info@mensenrechten.nl of tel. 030 - 888 38 88.

www.mensenrechten.nl